

Inntrykk fra NordInfoLits Sommerskole 2009

Av Atle Hårklau, Høgskolen i Bergen

NordInfoLits Sommerskole ble i år arrangert i Nymindegab på vestkysten av Jylland. Overskriften for sommerskolen i år var «Bibliotekundervisning med strøm til». Skolens hovedtema var bruk av sosiale teknologier i undervisning. Jeg deltok på arrangementet fordi jeg underviser studenter i helse og - sosialfag ved Høgskolen i Bergen, og ønsket å få idéer til nye måter å formidle på, og å hente inn kvalifisert kunnskap om bruk av sosiale teknologier til bruk i bibliotekundervisning. Sammen med meg deltok bibliotekarer fra fag- og forskningsbiblioteker fra Skandinavia, Finland og Færøyene. Jeg vil med dette sende en stor takk til SMH for at jeg fikk innvilget reisestipend for å delta på sommerskolen!

Konferansen ble innledet av Thomas Rydberg fra Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet. Forelesningen ga begrepsavklaringer og en teknologisk bakgrunnskunnskap som var til stor nytte senere i sommerskolen. Han foreleste om web 2.0, sosial software og nye sosiale medier som Facebook, Twitter, Arto, Ning, osv, og om det han kaller transformasjon på web. Denne transformasjonen innebærer en endring i teknologi, innhold og brukeradferd. Ny teknologi gjør produksjon, distribusjon og import/eksport av informasjon lettere. Innholdet går fra å være sentralstyrt til å bli mer distribuerte strømmer, konversasjoner, interaksjoner og samarbeid/deling av informasjon gjennom alt fra mikroblogging, lifestreaming, RSS, mashups, widgets osv. Endringen i brukernes rolle innebærer større grad av personalisering og individualisering, samtidig som den blir mer sosial og kollektiv. Man synliggjør sine interesser, nettverk og relasjoner, og man går fra å være en konsument til å bli en produsent av innhold. Individet tilrettelegger og bestemmer mer selv, uavhengig av tradisjoner. Med dette skjer det en "horisontalisering" av viten, en gjensidig forhandling av mening.

Sosiale nettverk og digital ungdomskultur

Dette ble fulgt opp av et engasjerende foredrag av Malene Charlotte Larsen fra Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet, i hennes presentasjon "Sosiale nettverk og digital ungdomskultur – Et indblik i de

(kommende) studerendes (sosiale) it-adfærd". Hun har forsket på fremtidens studenter, ungdom mellom 12 og 17 år, og deres adferd i nettsamfunnet Arto. Mange ungdommer bruker svært mye av sin tid i sosiale nettverk online. De knytter kontakter, deltar i grupper, utveksler informasjon om hverandre eller felles interesser. De bruker *hverandre* i stor grad som kilde til informasjon. En av de interessante observasjonene hun har gjort gjennom sin studie er fokuset de unge har på å være *seg selv*, og å være oppriktig. Det er i slike fora en form for selvjustis på å slå ned mot falske profiler, profiler der man gir seg ut for å være en annen enn den man er. Man utøver altså en slags kildekritikk på om en profil er ekte eller ikke. Sosiale nettverkssider blir for de fleste brukt som en forlengelse av det hverdagslivet man vanligvis lever, og som kilde til kunnskap og informasjon.

Hvordan passer så slike systemer og denne IT-adferden med våre elektroniske lærings-systemer? Ifølge Rydberg er mange av de e-lærings-systemene man har i høyere utdanning ikke forenlig med fremtidens studenter web-adferd. Systemene er ofte hierarkisk strukturert, organisert etter semestre og ikke-forbundne prosjektgrupper. Systemene har ingen «overlap» med andre aspekter av livet, blogger, nyheter, jobb utenfor universitetene. De har heller ingen forbindelser med andre fakulteter, utdannelse eller andre studenter der. Slik sett oppleves mange av de e-

læringsystemene som benyttes i høyere utdanning idag som tunge og gammeldagse for de som vokser opp med moderne sosiale teknologier.

Bibliotekenes rolle i e-læring

Etter denne innføringen var tiden kommet for å se nærmere på et konkret eksempel på bibliotekers rolle i e-læring. Jette Fugl fra Det Biovidenskabelige Fakultetsbibliotek ved Universitetet i København presenterte IT Learning Center og arbeidet med undervisningskurset *Climate Change Impacts, Adaption and Mitigation*. Kurset er et 100% online kurs utviklet av et tverrfaglig team med 20 undervisere fra ulike institusjoner, og hadde 60 studenter fra 25 land. Kurset var lagt ut på læringsplattformen IT Learning Center som er et senter underlagt biblioteket. Biblioteket hadde slik sett en svært sentral rolle i planlegging, oppbygning og gjennomføring av kurset.

I planleggingsfasen ble det arrangert møter og workshops mellom biblioteket og undervisere med innføring i pedagogisk metode i e-læring og bibliotekets servicetilbud. Man utviklet kursinnhold som e-tivities, tester, læringsobjekter, veiledninger, litteraturlister, biblioteksider osv. Man sikret adgang til lånerettigheter og fjernadgang, og man søkte etter litteratur, bilder og videomateriale til bruk i undervisningen. En av de oppgavene som var spesielt tidkrevende var å skaffe rettigheter til å legge ut artikler i læringsplattformen.

Presentasjonen dannet utgangspunkt for diskusjoner og refleksjoner knyttet til egen praksis og egne muligheter for å starte e-læringsprosjekter. Gjennom ulike øvelser og gruppediskusjoner formidlet deltakerne tanker omkring temaer som var blitt tatt opp på skolen så langt, og hvordan man kan anvende dette i egen praksis. Noen av refleksjonene var knyttet til et e-barometer der man måtte summere opp hvilke teknologier, kompetanser og muligheter man har på sitt eget studie-sted for å lage e-læringsprosjekter. Til slutt skulle hver enkelt deltaker finne en idé til et e-læringstiltak for sitt eget bibliotek. Disse idéene ble skrevet ned og hengt opp på en oppslagstavle, og utgjorde opptakten til workshoppen to dager senere.

SensoramaLab

Onsdag besøkte sommerskolen SensoramaLab, som tilhører medialogistudiet i Esbjerg, en avdeling av Ålborg Universitet. De utvikler bl.a spill og virtuelle rom til støtte for læring, trening og rehabilitering. Vi fikk demonstrert ulike virtuelle miljøer vist fram i 3D på et lerret, og deltakere fikk prøve å navigere i disse rommene. Etterpå fikk vi en innføring i medialogi-studiet. Om det ikke var bibliotekrelevant, så var det interessant i forhold til den potensielle læringsdimensjonen som ligger i nye teknologier og tverrfaglig samarbeid.

Workshops

Torsdag var den store workshopdagen på sommerskolen. Med hjelp av to veiledere fra *Gesamtkunstwerk* tok vi tak i idéene vi hadde skrevet ned to dager før. Noen valgte å jobbe videre med sine egne idéer, andre valgte å jobbe med andres idéer, og noen hadde i mellomtiden kommet på nye idéer til e-læringsprosjekter. De fleste idéene var tydelig inspirert av foredragene de første to dagene. Elementer som gikk igjen i mange av dem var brukermedvirkning og brukerstyring, muligheter for at studenter kan bygge opp sine egne portaler der bibliotekressursene var en integrert del av hele læringsmiljøet. Hensikten med å ta fram igjen disse idéene var å lage strategier på planlegging og implementering ved eget bibliotek.

Gesamtkunstwerks viktigste innvirkning på dette var å hjelpe den enkelte til å stille konkrete spørsmål til idéene. Spørsmålene den enkelte hadde til sin egen idé ble avløst av nye spørsmål, ikke nye svar. Å påstå å vite svaret på spørsmålene underveis ble ikke godtatt - en krevende øvelse for mange. Spørsmål som gikk igjen hos de fleste var *hvorfor er dette en god idé?* Hva er målet? Hvem er den til for? Hvem skal jeg samarbeide med? Hvorfor? Hvor tidkrevende vil det bli? Gjennom egenrefleksjon og diskusjon ble denne prosessen svært nyttig for mange. Noen av idéene ble endret, og mange av dem ligger an til å bli langt større prosjekter enn hva man først hadde forventet. Det ble en påminnelse om hvor ressurskrevende det er å starte e-læringstiltak, hvor viktig planleg-

gingsfasen er, og hvor viktig det er å finne gode samarbeidspartnere. Mange av idéene som kom fram var tydelig inspirert av de tanker og eksempler som hadde blitt presentert de første dagene på sommerskolen.

Siste innlegg på sommerskolen gikk mer teoretisk inn på læringsdimensjonen ved teknologien. Lars Birch Andreasen fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole tok for seg Bakhtins dialogiske perspektiv på læring og sosiale medier. Internett er ikke bare til lagring av informasjon, men i større og større grad en møteplass mellom mennesker. Det bør også pedagoger og bibliotekarer ta konsekvensen av. Andreasen spør bl.a om det er et nytt søkemønster blant vanlige nettbrukere. Det blir mer relevant hva andre nettbrukere gjør og mener. Man har adgang til andres søk. Materialet man finner kommer fra andre nettbrukere. Brukere legger igjen kommentarer og anmeldelser på det de finner, noe som igjen kan bli kommentert av andre. Kvalitetsvurdering? Web 2.0 har fokus på interaksjon og deling utenfor faste grupper, men oftere i løsere og skiftende nettverk. Vanlige nettbrukeres forståelse av Internett er vesentlig annerledes enn hos bibliotekarer og lærere, og det kan ha pedagogiske konsekvenser. Samtidig gir det også nye muligheter for alle som ønsker å bruke e-læring som verktøy i sin virksomhet.

Etter de fem dagene på sommerskolen sitter jeg igjen med mange og ganske sprikende inntrykk. På den ene siden har jeg fått en bedre forståelse for de mulighetene nye sosiale nettverk gir i undervisningssammenheng. Samtidig ser man også hvor ressurskrevende det kan være å lage gode prosjekter, både økonomisk og tidsmessig. Ifølge Jette Fugl hadde man vanskelig kunnet gjennomføre e-læringsprosjektet ved Det Biovidenskabelige Fakultetsbibliotek om det ikke hadde vært for at kurset hadde stor prestisje og god økonomi. E-læringsprosjekter må dessuten forankres hos ledelse, og man bør ha et god samarbeid med det faglige personalet. Man bør også ta hensyn til studentenes øvrige IT-atferd, noe som kan være en stor utfordring fordi vi bibli-

otekarer har en annen tilnærming til informasjon på nett enn hva framtidens studenter har. Jeg tror dette kanskje vil bli den største utfordringen for mange bibliotekarer. Her trenger man å lære av hverandre. Man trenger flere eksempler å hente inspirasjon fra, og man må ikke være redd for å prøve ut nye muligheter.

For meg var det spennende og lærerikt å delta på NordInfoLits Sommerskole. Jeg anbefaler alle bibliotekarer som jobber med undervisning av studenter å delta på disse arrangementene.

Atle Hårklau
Høgskolen i Bergen
atle.harklau@hib.no

Kilder og lenker

1. Andreasen LB. Læringsdimensionen over teknologien. Nordinfolit sommerskole; 2009 12.06.2009; Nymindagab. 2009.
2. Fugl J, editor. Bibliotekets rolle i e-læring. Nordinfolit sommerskole; 2009 08.06.2009; Nymindagab.
3. Larsen MC, editor. Sociale nettverk og digital ungdomskultur. Nordinfolit sommerskole; 2009 09.06.2009; Nymindagab.
4. Rydberg T. Sociale og mobile teknologier. Nordinfolit sommerskole; 2009 08.06.2009; Nymindagab. 2009

www.dfd.dk/index.php?view=details&id=7%3A%26option=com_redevent%26Itemid=2

sensoramalab.aau.dk/

www.gesamtkunstwerk.dk/

gesamtkunstwerk.html

www.itlc.life.ku.dk/